

עניין: כל הפוסל במומו פוסל

מהרש"א ח"א

וב"ב הפוסל פסול ואינו מדבר בו. מפרש"י נראה דאילו מדבר נשבעה לא קאי אכל הפוסל אלא אכל הפסול וז' כללות קמני ולא משמע כן גם קשה וז' כלל הוא דכל הפוסל הוא פסול דהא איכא פסול בלמנה ורש"י הרגיש בזה ופירש כל הפוסל מגדף תמיד כו' ועיקר חסר מן הספר וע"כ נראה דכלל דהא קמני וה"פ כל הפוסל פסול וזא"ז פוסל למרתי לך זמני שאינו מדבר נשבעה של עולם שהוא מוכיר גנאי ופסול של אנשים ואינו מוכיר לעולם שזנח ויחוסן וזה ודאי פסול הוא ושמאל מוסיף בזה דכל הפוסל הוא פסול במומו זה גופו שהוא פוסל כדמיימי מהך עובדא דהוה רגיל דקרי לאינשי עבדי ולא היה רגיל שזנח כמו שעשה לרב יהודה ונמלא שהיה עבד וק"ל:

רבי צדוק הכהן

דובר צדק אות ד' (ריח)

[ריח] וכנודע במראה אדם דנביאים עיין שושן סודות (סט, ב, אות הבה) ובספר תורת עולה להרמ"א (א, יד), שהגם שלא ידע בקבלה עמד בכל זה בשכלו ונובעל נובלות חכמה טפל עליו

תורת העולה לרמ"א

ח"א פי"ד

זה כי נראה לי שהוא האמת בענין מראות הנביאים שראו הכבוד בדמות האדם שהוא דמות הנביא בעצמו. ולזה אמרו רבותינו זכרונם לברכה. גדול כחן של נביאים שמדמין הצורה ליצורה. רצה לומר צורתן שראו דמו ליצורה והוא מאמר כפשוטו לפי דרך זה. ודע כי הבחי' (במדבר י"ב ו') כתב קצת מעין זה סוף בהעלותך אבל לא אחז דרכנו בזה ועיין שם. אך בפרשת כי תשא כתב שם ז"ל בפסוק (שמות כ"ג י"ז) יראה כל זכורך שהענין היה זך ובהיר מאוד כמראה של זכויות שכל המסתכל בו נראית צורתו מתוכו כו' הרי ראייה למה שכתבתי בענין הנביאים. וכן כתב בעל מנחת יהודא פירש מספר מערכת אלהות וז"ל שם. האדם שנתבאר והוא קרוב לציירו אצל השכל. גם ברעיא מהמנא פרשת בא (וזהו ח"ב מ"ב:) כתב וז"ל כד נחת לאמלא עליוהו ויתפשט על בריין יתחזי לכל חד כפום מראה וחזיון ודמיון דלהון והאי איהו וביד נביאים אדמה ובגין דא י"מ איהו אף על גב דאנא אדמה לכו בדיקוניכו אל מי תדמינוי ואשוה כו'.

המאירה, והרואה באספקלריא רואה דמות עצמו יעויין שם באורך. וכנודע מאמר החכם הנפשות כמראות כו', וכהאי שאמרו בקידושין (ע, א) ובמומו פוסל⁶²¹ כי הכלל בכל אדם כפי מה שהוא כך היא תפיסתו בחבירו, וכמו שכתבו המפרשים על הוי דן את כל אדם כו', פירוש הוי - שתהיה כך עד שתהיה דן חבירך לכף זכות. וכך תפיסת האדם והשגתו בה' יתברך היא כפי מה שהוא, וגם ה' יתברך נקרא ריעך וריע אביך כדרשת רבותינו ז"ל (שמות רבה כז, א). וזהו מה שאמרו כל סתרי הקבלה מדמות אדם ומדותיו וכחותיו, וכן כל התורה מליאה מזה, ואבוהון דכלהו בצלמינו כדמותינו, ואמרו ז"ל (בראשית רבה כז, א) גדול כח הנביאים שמדמין ליצורה. והיינו כי עצמות ה' יתברך אין סוף ולמעלה מגדר תפיסת אדם כלל, רק ה' יתברך ברא אדם שיוכל להשיג השגה מצומצמת, והשגה זו נקרא אצילות, שהאציל ה' יתברך מאורו הבלתי בעל תכלית אור מושג לאדם, ושם הם השמות והמדות והתוארים, פירוש שהאדם משיג ה' יתברך בכחות כפי מה שהוא האדם, בראיה ושמיצה וידיעה ורחמנות ושאר.

רוח חיים אבות פ"ב מ"א

גאון כבוד ותפארת: (הג"ה ויבואר עוד ע"ד מליצה מה"כ (משלי כ"ז) כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם. כי הנה ידוע כי כל הפסול במומו פוסל (קידושין ע:)) וכי מי שהוא זך לבב לא ירגיש כלל ערמת וחטאי הבריות. אך מי שהוא בעצמו כן יערים ומלוכלך בחטאים הוא מרגיש מיד בחבירו העושה כמעשהו והכרת פשעי חבירו הוא כמו מראה מלוטשה המראה לאדם צורה כצורתו אם לבן ואם מפוחם והרואה צורה מפוחמת במראה הלא ידע כי בנפשו הוא וליבון הוא צריך. וז"ש כמים הפנים לפנים הצורה אשר רואה לעומתו במים כן צורת עצמו כן לב האדם לאדם מה שהוא רואה ומכיר בחבירו גם בקרבו תשכון העול והחטא הלזה. ומה שרואה חטא בחבירו הוא בעצמו יפשט בפשעו כי יש בו אוהן חטא, אבל אמרו [נגעים פ"ב ט"ה] כל הנגעים

ערבי נחל פרשת לך לך

בשם הבעש"ט

הבטה. וביארתי, על פי מה שכתב בספר תולדות יעקב יוסף סוף פרשה זו (אות ג מלות מילה) על פסוק (מלבי, ל, יט) נצור לשונך מרע כו' סור מרע ועשה טוב. וביאר על פי דברי הבעש"ט, שאמר כי האיש אשר הוא נקי לגמרי ולא פגם כלל מעולם אפילו כל דהו, אי אפשר לו לראות רע בשום אדם, או שישמע מרע שעשה שום אדם, כי לא יזמין לו השי"ת לראות רע או לשמוע שום רע, ולכן כשרואה האדם איזה איש שעושה רע, או שמספרים לפניו מאיזה איש שעשה רע, ידוע ידע בבירור שיש בו שמץ מנהו מאותו הדבר, אף אם הוא צדיק מ"מ יש בו קצת מהקצת מאותו הענין, והזמין לו השי"ת ראייה זו או שמיעה זו בכדי שישם אל לבו לשוב ולתקן הפגם ההוא, ואז עי"ז ישוב גם האיש ההוא העושה רע, כי הוא תלוי בו,

שושן סודות (לתלמיד הרמב"ן) דף סט, ב

סוד. גדול כחן של נביאים המדמין ליוצרה כצ' פירשנו צמה שקדם בזה הסוד מה שנכתב לנו אלא אח"כ מלאתי מאמר לקדמונים בזה ומלאני לזי לכתבו כי הוא כמלאך למה שקדם וז"ל הש"ס וז"ל הנה אמר לי הככם המשכיל כ"ד נתן. וז"ל רע כי שלימות סוד הנבואה לנביא שפאסות יראה לזרע עמנו מזהות לפני וישכח את עצמו ויתעלם ממנו ויראה לזרע עמנו לפיכך מזהות עמו ומגדת לו העמידות ועל סוד זה אחז"ל גדול כחן של נביאים שמדמין ליצורה. ואמר הככם אכן עורר השומע חלם והמדרג אדם עכ"ל וכתב הככם אחר כמנהג' ז"ל וז"ל ואזי צפה הנבין והתבונן ד' קרה את אשר קרני. והאור שראיתי אורן עמי כאשר זכרתי ב' שער ידע אתם אלא אור עמני לנגד עצמי עומדת לזה לא יכתי ולא יבולתי